

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W OPOLU

**RANKING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH
I NADWYŻKOWYCH
W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM
W 2010 ROKU
(część prognostyczna)**

OPOLE, sierpień 2011

Spis treści

WSTĘP	3
I. Analiza struktury podaży pracy absolwentów w województwie opolskim	4
II. Badanie popytu na pracę	10
WNIOSKI	19

WSTĘP

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 8 ust. 1 pkt 3) opracowanie analiz rynku pracy, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest jednym z zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy. Zadanie to jest również rokrocznie wpisywane w ramy regionalnych planów działań na rzecz zatrudnienia w ramach wytycznej „Poprawa informacji o rynku pracy”, a także zostało ujęte jako jedno z zadań *Wieloletniego planu działań na rzecz zatrudnienia dla województwa opolskiego do 2015 roku*, który jest dokumentem sektorowym uzupełniającym *Strategię rozwoju województwa opolskiego*.

Celem nadrzędnym MZDiN jest systematyczne określanie kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo-kwalifikacyjnej na lokalnych, regionalnych i krajowym rynku pracy przy wykorzystaniu bazy informatycznej. Jest nim także zwiększenie efektywności organizowanych szkoleń dzięki dostosowaniu kierunków szkoleń do potrzeb pracodawców oraz udostępnienie wyników badań władzom oświatowym i dyrekcjom szkół dla korygowania poziomu, struktury i treści kształcenia zawodowego. Metoda MZDiN ma charakter dwutorowy. Jeden tor wyznacza tu monitoring bezrobocia i ofert pracy wpływających do powiatowych urzędów pracy przeprowadzany z częstotliwością półroczną. Drugi jest wyznaczony przez badania ankietowe szkół ponadgimnazjalnych oraz pracodawców i w założeniu ma mieć charakter krótkoterminowej prognozy obrazującej stopień dopasowania siły roboczej wkraczającej na rynek pracy (absolwenci) do oczekiwań pracodawców (nowe miejsca pracy). Jednak z uwagi na niedoskonałość procesu badawczego (niski odsetek zwróconych ankiet, przeszacowane wagi) od roku 2007 część prognostyczna jest opracowywana w oparciu o dane pochodzące z Systemu Informacji Oświatowej oraz badania popytu na pracę prowadzonego przez GUS.

System Informacji Oświatowej – jest działającym na mocy ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. 2004, nr 49, poz. 463 ze zm.) systemem służącym uzyskiwaniu danych niezbędnych do prowadzenia polityki edukacyjnej państwa, podnoszenia jakości i upowszechniania edukacji oraz do usprawniania finansowania działań oświatowych. SIO obejmuje bazy danych, w skład których wchodzi zbiory danych o:

- szkole lub placówce oświatowej,
- uczniach, słuchaczach, wychowankach oraz absolwentach,

- nauczycielach, wychowawcach oraz innych pracownikach,
- spełnianiu obowiązku nauki.

Badanie popytu na pracę – jest cyklicznym badaniem przeprowadzanym przez Główny Urząd Statystyczny. Od 2005 roku badanie to ma częstotliwość kwartalną. Po 2005 roku badanie to zostało rozszerzone o wszystkie podmioty gospodarcze, nie tylko zaliczane – jak to było wcześniej – do sektora przedsiębiorstw, a od 2007 roku objęło również przedsiębiorstwa małe. Podstawowe informacje, jakie można uzyskać z badania, to popyt zrealizowany i niezrealizowany, czyli pracujący i wolne miejsca pracy wg zawodów oraz dane na temat liczby nowo utworzonych miejsc pracy.

I. Analiza struktury podaży pracy absolwentów w województwie opolskim

Absolwenci stanowią szczególną kategorię uczestników rynku pracy. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji kryzysu i spowolnienia gospodarczego, kiedy to napływ absolwentów na rynek pracy może nie być rekompensowany popytem na ich pracę. Na problem ten nakłada się zjawisko migracji zarobkowych, dotyczące – w myśl ustaleń badawczych¹ - przede wszystkim osób młodych, w wieku 18-35 lat. Powoduje to z jednej strony odpływ młodzieży (w tym i absolwentów) na zachodnioeuropejskie rynki pracy, wzrost jej aspiracji płacowych (przy powszechności migracji punktem odniesienia stają się zarobki osiągalne za granicą) oraz wykorzystywanie zatrudnienia u rodzimego pracodawcy jako możliwości zdobycia doświadczenia zawodowego wykorzystywanego następnie w miejscu pracy w Niemczech, Holandii czy na Wyspach Brytyjskich. Tym samym problemem staje się nie tyle wielkość populacji absolwentów, ile jej struktura zawodowa i dopasowanie do oczekiwań rynku pracy. Oczywiście pozostaje tu jeszcze kwestia jakości kształcenia i stopnia przygotowania do obowiązków zawodowych – ten jednak problem monitoring zawodów pomija.

Poniższa tabela ilustruje strukturę zawodową absolwentów szkół ponadgimnazjalnych w województwie. Ich liczba została odniesiona do liczby absolwentów pozostających w bezrobociu na koniec 2010 roku, a także do przewidywanej liczby absolwentów w roku 2011. Użyty w ostatniej kolumnie wskaźnik określa stopień ryzyka pozostawania

¹ R. Jończy, *Zewnętrzne migracje ludności wiejskiej Opolszczyzny po wejściu Polski do Unii Europejskiej*, Opole – Wrocław 2008.

w bezrobociu (im jest on większy, tym więcej absolwentów w danym zawodzie było bezrobotnymi w stosunku do tych, którzy w analizowanym roku opuścili szkołę).

Tabela 1. Struktura zawodowa absolwentów w 2010 roku

Lp.	kod zawodu	nazwa zawodu	Absolwenci, którzy ukończyli szkołę w 2010 roku	Bezrobotni absolwenci zarejestrowani w PUP w końcu 2010 roku	Przewidywani absolwenci w 2011 roku	(5) : (4) w %
1	2	3	4	5	6	7
WYKSZTAŁCENIE ZAWODOWE						
1	"732201"	Drukarz*	4	1	7	25
2	"753402"	Tapicer*	25	4	30	16
3	"522301"	Sprzedawca*	506	49	494	9,6838
4	"722307"	Operator obrabiarek skrawających*	22	2	21	9,0909
5	"741103"	Elektryk*	85	6	67	7,0588
6	"512002"	Kucharz małej gastronomii*	215	14	271	6,5116
7	"752205"	Stolarz*	148	8	138	5,4054
8	"713101"	Malarz - tapicierz*	113	5	159	4,4248
9	"741201"	Elektromechanik*	23	1	23	4,3478
10	"723103"	Mechanik pojazdów samochodowych*	369	16	372	4,336
11	"711202"	Murarz*	233	9	215	3,8627
12	"742114"	Monter mechatronik*	33	1	9	3,0303
13	"514101"	Fryzjer*	250	6	273	2,4
14	"721306"	Błacharz samochodowy*	43	1	37	2,3256
15	"722204"	Ślusarz*	170	3	212	1,7647
16	"741203"	Elektromechanik pojazdów samochodowych*	77	1	75	1,2987
17	"751201"	Cukiernik*	86	1	87	1,1628
18	"712604"	Monter instalacji i urządzeń sanitarnych*	47	0	50	0
19	"751204"	Piekarz*	46	0	40	0
20	"713201"	Lakiernik*	35	0	56	0
21	"723310"	Mechanik - monter maszyn i urządzeń*	34	0	26	0
22	"742102"	Monter - elektronik*	31	0	35	0
23	"834103"	Mechanik - operator pojazdów i maszyn rolniczych*	27	0	33	0

WYKSZTAŁCENIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE						
1	"000000"	Bez zawodu	7435	200	7615	2,69
WYKSZTAŁCENIE POLICEALNE I ŚREDNIE ZAWODOWE						
1	"314301"	Technik leśnik*	38	6	44	15,7895
2	"331402"	Technik agrobiznesu*	135	7	177	5,1852
3	"343403"	Technik organizacji usług gastronomicznych*	139	6	148	4,3165
4	"311204"	Technik budownictwa*	292	12	372	4,1096
5	"314202"	Technik architektury krajobrazu*	124	5	147	4,0323
6	"311504"	Technik mechanik*	510	18	419	3,5294
7	"522305"	Technik handlowiec*	200	7	200	3,5
8	"514105"	Technik usług fryzjerskich*	115	4	106	3,4783
9	"322002"	Technik żywienia i gospodarstwa domowego*	92	3	115	3,2609
10	"422402"	Technik hotelarstwa*	201	6	259	2,9851
11	"311922"	Technik technologii drewna*	34	1	10	2,9412
12	"264302"	Filolog - filologia obcojęzyczna	118	3	100	2,5424
13	"325511"	Technik ochrony środowiska*	43	1	31	2,3256
14	"514207"	Technik usług kosmetycznych*	175	4	237	2,2857
15	"311408"	Technik elektronik*	97	2	55	2,0619
16	"311410"	Technik mechatronik*	201	4	219	1,99
17	"331403"	Technik ekonomista*	618	9	572	1,4563
18	"333107"	Technik logistik*	71	1	105	1,4085
19	"321301"	Technik farmaceutyczny*	166	2	189	1,2048
20	"325509"	Technik bezpieczeństwa i higieny pracy*	132	1	182	0,7576
21	"351203"	Technik informatyk*	523	3	641	0,5736
22	"343602"	Muzyk*	304	0	317	0
23	"314207"	Technik rolnik*	190	0	197	0
24	"334306"	Technik administracji*	169	0	246	0
25	"311303"	Technik elektryk*	118	0	124	0
26	"325601"	Ratownik medyczny*	88	0	43	0
27	"411004"	Technik prac biurowych*	69	0	37	0

Uwaga! Tabela powyższa zawiera zawody uszeregowane od największej wartości wskaźnika. Nie zawiera wszystkich zawodów – w przypadku, gdy wartość wskaźnika osiąga wartość „0”, wskazano jedynie te zawody, w których odnotowano dużą liczbę absolwentów.

Generalny wniosek płynący z powyższej tabeli brzmi, tak jak i w latach poprzednich, następująco: bezrobocie absolwentów nie stanowi w regionie problemu znaczącego. Poza wybranymi zawodami takimi jak drukarz, tapicer, sprzedawca czy technik leśnik, gdzie udział

bezrobotnych wśród ogółu absolwentów kończących szkołę zbliża się lub przekracza 10%, w pozostałych profesjach udział bezrobotnych absolwentów jest znikomy. Bez wątpienia nakłada się na to kilka zjawisk. Po pierwsze, rosnące aspiracje edukacyjne, które skłaniają młodzież do kontynuowania procesu kształcenia formalnego, przede wszystkim na studiach wyższych (stąd prawdopodobnie tak niski udział bezrobotnych wśród absolwentów szkół ogólnokształcących). Potwierdzają to badania², wskazujące m.in. na wysoki, sięgający 71%, wskaźnik uczniów szkół ponadgimnazjalnych zawodowych, którzy w pół roku po zakończeniu edukacji kontynuowali naukę na szczeblu średnim lub wyższym. Po drugie, narzędzia aktywizacji zawodowej tej grupy, w tym przede wszystkim staże zawodowe (w 2010 roku blisko 9,6 tys. osób ukończyło program stażowy, z czego 40% znalazło zatrudnienie³). Po trzecie, potwierdzona również przez szereg badań wysoka mobilność zawodowa i edukacyjna osób w wieku do 25 lat a także lepsze dostosowanie do zmian technologicznych i brak „złych przyzwyczajęń” wyniesionych z innych miejsc pracy. Po czwarte, wspomniane już wcześniej zjawiska migracyjne.

Inny wniosek płynący z analizy powyższej tabeli brzmi następująco: utrzymuje się znaczne zainteresowanie szkolnictwem ogólnym, co będzie miało konsekwencje dla szkolnictwa zawodowego. Przewidywana liczba absolwentów szkół ogólnokształcących na koniec 2011 roku jest o 180 (2,4%) wyższa od liczby osób kończących te typy szkół w roku 2010 i jest to tendencja obserwowana również w roku 2009 i 2008. Jednocześnie wzrasta zainteresowanie młodzieży nauką pewnych zawodów. Procentowo najwyższy wzrost – na tle roku 2010 – odnotowany zostanie w przypadku lakiernika (60%), technika logistyka (48%), technika administracji (45%), technika bhp (38%), technika usług kosmetycznych (35%). Jednocześnie wyraźnemu obniżeniu powinna ulec liczba absolwentów w zawodach od lat uważanych za nadwyżkowe, tj. sprzedawca, technik mechanik, technik ekonomista. Jest to korzyść dla gospodarki, jednak przy dwóch warunkach: by zawody, w których odbywa się kształcenie, korespondowały z potrzebami rynku pracy i aby praktyka zawodowa wyniesiona ze szkoły umożliwiała podjęcie pracy w zawodzie bez konieczności uczestnictwa w szkoleniach. Warto również na zakończenie tej części rozważań poczynić zastrzeżenie co do rzetelności prognoz dotyczących liczby absolwentów: w roku 2009 np. prognozowano liczbę absolwentów w zawodzie „technik informatyk” na poziomie 650 osób, a okazała się ona w rzeczywistości o 127 osób niższa.

² *Badanie losów absolwentów szkół zawodowych i wyższych województwa opolskiego*, (raport na stronie www.obserwatorium.opole.pl).

³ *Analiza sytuacji na rynku pracy województwa opolskiego w 2010 roku* (dok. Dostępny na stronie www.wup.opole.pl)

Osobną kategorię absolwentów stanowią osoby kończące jedną z funkcjonujących w regionie uczelni wyższych. Wynika to przede wszystkim z wysokich kwalifikacji, korzystnych z punktu widzenia rynku pracy charakterystyk społecznych (duża mobilność, umiejętności adaptacyjne, opanowanie języków i technologii IT, aktywność zawodowa, przedsiębiorczość) oraz większej samodzielności społecznej na tle absolwentów szkół ponadgimnazjalnych. Wspomnieć tu również należy o popycie na pracę osób zaklasyfikowanych w drugiej grupie wielkiej klasyfikacji zawodów (specjaliści), co potwierdza liczba zatrudnionych w przedsiębiorstwach objętym badaniem GUS Z-05, przedstawionym w dalszej części Rankingu.. Ta odrębność wynika także z kwestii metodologicznych, ponieważ szkoły wyższe nie są ujmowane w SIO, stąd też dane prezentowane w poniższej tabeli pochodzą z GUS i nie obrazują prognozy absolwentów w roku 2012. Inny problem stanowi nie zawsze występująca odpowiedniość nazwy kierunku studiów z nazwą zawodu w Klasyfikacji Zawodów i Specjalności, dlatego też liczbę bezrobotnych absolwentów na koniec 2010 roku podano jedynie tam, gdzie taka zgodność zachodzi. Ze względu na ten fakt nie podano również nazwy zawodu, tylko nazwę kierunku studiów.

Prezentowane poniżej dane mają charakter tylko poglądowy. Wynika to nie tylko z przytoczonych powyżej uwag, ale również z faktu, iż część absolwentów opolskich uczelni stanowią osoby z innych województw, które często po zakończeniu studiów opuszczają region i zapełniają inne rynki pracy. Podobne zastrzeżenie dotyczy również bezrobotnych absolwentów, którymi częściowo mogą być osoby z edukacją ukończoną w szkołach wyższych spoza Opolszczyzny.

Tabela 2. Struktura zawodowa absolwentów szkół wyższych w roku 2010

Lp.	nazwa kierunku	uczelnia	Absolwenci w roku akademickim 2009/2010	Bezrobotni absolwenci zarejestrowani w PUP w końcu 2010 roku	(5) : (4) w %
1	2	3	4	5	6
1	pedagogika	UO/WSZiA/WSHE	1 944	61	3,1
2	zarządzanie	UO/PO/WSZiA/	1 001	14	1,4
3	fizjoterapia	PO/MSZ	570	30	5,3
4	ekonomia	UO/WSZiA	479	43	9,0
5	wychowanie fizyczne	PO	379	13	3,4

6	zarządzanie i marketing	PO/WSZiA	349	-	-
7	inżynieria środowiska	UO/PO	327	18	5,5
8	pielęgniarstwo	PWSZ/MSZ	319	6	1,9
9	informatyka	UO/PO/WSZiA	311	16	5,1
10	europaistyka	PO	283	13	4,6
11	turystyka i rekreacja	PO	278	-	-
12	zdrowie publiczne	PWSZ	274	14	5,1
13	politologia	UO/WSZiA	255	10	3,9
14	filologia angielska	UO/PWSZ	254	14	5,5
15	zarządzanie i inżynieria produkcji	PO/PWSZ	254	7	2,8
16	kosmetologia	PWSZ	250	22	8,8
17	budownictwo	PO	215	9	4,2
17	filologia germańska	UO/PWSZ	200	2	1,0
19	socjologia	UO/WSZiA	190	10	5,3
20	filologia polska	UO	176	8	4,5
21	historia	UO/PWSZ	172	23	13,4
22	język biznesu	UO/PWSZ	167	-	-
23	prawo	UO	147	11	7,5
24	mechanika i budowa maszyn	PO	142	3	2,1
25	biologia	UO	129	8	6,2

Użyte skróty: UO – Uniwersytet Opolski, PO – Politechnika Opolska, WSZiA – Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu, PWSZ – Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie, MSZ – Wyższa Medyczna Szkoła Zawodowa w Opolu, WSHE – Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Brzegu

Powyższa tabela – oczywiście w sposób jedynie poglądowy – obrazuje dość dobrą sytuację absolwentów szkół wyższych. W większości zawodów niewielu absolwentów trafia na dłużej do bezrobocia. W zasadzie jedynymi wyjątkami są tu historycy, ekonomiści i kosmetolodzy. Warto również zwrócić uwagę na obecność w rankingu powyżej zawodów o wyraźnie nadwyżkowym charakterze (np. politolog, pedagog, socjolog – por. I część raportu). Jednak z uwagi na szeroko profilowany charakter kształcenia na tych kierunkach, ich absolwenci znajdują z reguły swoje miejsce na rynku pracy.

W kontekście sytuacji z roku ubiegłego warto zwrócić uwagę na fakt, iż w przypadku niektórych kierunków liczba absolwentów wyraźnie zmalała. Dotyczy to np. ekonomistów (586 absolwentów w 2009 roku), politologów (373), socjologów (262), absolwentów zarządzania i marketingu (557), a więc kierunków związanych z zawodami deficytowymi, będących nierzadko efektem „mody” na kształcenie na poziomie wyższym jeszcze z lat 90-tych. Co warto podkreślić, badania społeczne wśród absolwentów szkół wyższych⁴ wykazały,

⁴ Badanie losów absolwentów szkół zawodowych i wyższych województwa opolskiego, raport na stronie www.obserwatorium.opole.pl.

iż tylko połowa z nich pracuje w branży zgodnej z kierunkiem wykształcenia, za to zdecydowana większość z nich podejmuje zatrudnienie jeszcze w trakcie trwania nauki, dzięki czemu w niewielkim stopniu trafia do rejestrów PUP.

II. Badanie popytu na pracę

Według ustaleń badawczych, w IV kwartale roku 2010 w województwie opolskim w badanych przedsiębiorstwach pracowało łącznie 231 230 osób, z czego większość zatrudnionych (66%) stanowili pracownicy sektora prywatnego. Zatrudnienie w województwie koncentruje się przede wszystkim w firmach dużych (zatrudniających 50 osób i więcej) – 51%. Znamienne, że znaczna część pracowników Opolszczyzny to specjaliści (2 grupa wielka) – 18%. Jednak znaczące zatrudnienie specjalistów pochodne jest dominacji tej grupy zawodów w sektorze publicznym (40%). Sektor prywatny zasilany jest jedynie przez 8% specjalistów. W sektorze tym najwięcej zatrudnionych pochodziło z grupy wielkiej 7 – robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (23%).

Tabela 3. Liczba pracujących wg zawodów, sektorów i wielkości jednostek – stan na koniec IV kwartału 2010 roku

Wyszczególnienie	Sektor			Jednostki według wielkości			
	publiczny	prywatny	razem	duże	średnie	małe	razem
	78455	152775	231230	116989	66127	48114	231230
1. PRZEDSTAWICIELE WŁADZ PUBLICZNYCH, WYŻSI URZĘDNICY I KIEROWNICY	4150	9645	13795	5605	3140	5050	13795
2. SPECJALIŚCI	31062	11410	42472	22981	15104	4387	42472
3. TECHNICY I INNY ŚREDNI PERSONEL	10951	14096	25047	14370	6395	4282	25047
4. PRACOWNICY BIUROWI	8261	19430	27691	12023	6917	8751	27691
5. PRACOWNICY USŁUG OSOBISTYCH I SPRZEDAWCY	2299	22845	25144	5791	11085	8268	25144
6. ROLNICY, OGRODNICY, LEŚNICY I RYBACY	394	1008	1402	426	599	377	1402

7. ROBOTNICY PRZEMYSŁOWI I RZEMIEŚLNICY	4895	35424	40319	23716	9299	7304	40319
8. OPERATORZY I MONTERZY MASZYN I URZĄDZEŃ	6715	22187	28902	21904	4380	2618	28902
9. PRACOWNICY PRZY PRACACH PROSTYCH	9728	16730	26458	10173	9208	7077	26458

Za firmy duże uznaje się przedsiębiorstwa zatrudniające 50 i więcej pracowników, średnie 10-49, małe 1-9.

Zatrudnienie w firmach dużych oparte jest głównie na trzech grupach zawodów – robotnikach przemysłowych i rzemieślnikach (20%), specjalistach (20%) oraz na operatorach i monterach maszyn i urządzeń (19%). Przedsiębiorstwa średnie głównie zasilane są przez specjalistów (23%), natomiast w najmniejszych pracuje najwięcej pracowników biurowych (18%) oraz pracowników usług osobistych i sprzedawców (17%).

Analiza zatrudnienia wg sektora gospodarki wskazuje, że w województwie opolskim najwięcej zatrudnionych znajduje się w sektorze C – przetwórstwo przemysłowe (27%). Drugim znaczącym sektorem zatrudnienia jest sektor G, a więc generalnie handel (16% całości zatrudnienia). Jest to sytuacja zbieżna z obserwowaną w latach ostatnich.

W kontekście zróżnicowania sektorowego warto wspomnieć, że przedsiębiorstwa prywatne nadają ton strukturze gospodarczej regionu i koncentrują się przede wszystkim na sekcjach C oraz G – odpowiednio 37% oraz 25% całkowitego zatrudnienia w sektorze prywatnym. W tych dwóch branżach mieści się 62% całkowitego zatrudnienia w sektorze prywatnym. Istotną, aczkolwiek mniej znaczącą rolę na tle sekcji C i G odgrywa budownictwo (sekcja F), odpowiadające za zatrudnienie 12% wszystkich pracujących w przedsiębiorstwach prywatnych.

Sektor publiczny z kolei koncentruje się na zatrudnieniu w edukacji (sekcja P) – 36% całkowitego zatrudnienia oraz opiera się na działalności w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (sekcja Q), odpowiadającej za 17% zatrudnienia w sektorze. Koresponduje to ze strukturą zatrudnienia wg zawodów, gdzie w sektorze publicznym dominują specjaliści, a kadra nauczycielska jest właśnie elementem składowym grupy wielkiej 2.

Tabela 4. Liczba pracujących wg PKD, sektorów i wielkości jednostek – stan na koniec IV kwartału 2010 roku

Wyszczególnienie	Sektor			Jednostki według wielkości			
	publiczny	prywatny	razem	duże	średnie	małe	razem
	78455	152775	231230	116989	66127	48114	231230
ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO (A)	1308	4378	5686	2238	2702	746	5686
GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE (B)	-	996	996	828	101	67	996
PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE (C)	6885	56050	62935	44018	10456	8461	62935
WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO URZĄDZEŃ KLIMATYZACYJNYCH (D)	3806	610	4416	4176	196	44	4416
DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ (E)	2926	760	3686	2389	1028	269	3686
BUDOWNICTWO (F)	50	17743	17793	6533	4093	7167	17793
HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE (G)	36	37577	37613	6382	16571	14660	37613
TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA (H)	3307	8001	11308	6953	1966	2389	11308
DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI (I)	343	3329	3672	299	1337	2036	3672
INFORMACJA I KOMUNIKACJA (J)	136	844	980	294	139	547	980
DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA (K)	181	3208	3389	2614	489	286	3389
DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI (L)	799	1914	2713	1055	998	660	2713
DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA (M)	1380	3614	4994	1460	899	2635	4994
DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA (N)	151	7873	8024	3915	782	3327	8024
ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA; OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE (O)	12836	-	12836	9578	3123	135	12836
EDUKACJA (P)	28075	511	28586	11359	16187	1040	28586
OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA (Q)	13514	3244	16758	11646	3580	1532	16758

DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ (R)	2711	473	3184	1241	1336	607	3184
POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA (S)	11	1650	1661	11	144	1506	1661

Za firmy duże uznaje się przedsiębiorstwa zatrudniające 50 i więcej pracowników, średnie 10-49, małe 1-9

Biorąc pod uwagę wielkość przedsiębiorstw, największe z nich ulokowane są przede wszystkim w sekcji C – przetwórstwo przemysłowe, obejmując 38% zatrudnienia we wszystkich dużych przedsiębiorstwach. Firmy średnie koncentrują się raczej na handlu i naprawach (sekcja G), dając zatrudnienie co czwartego pracującego w średnich firmach. Podmioty gospodarcze najmniejsze dominują w sekcji G – 31% zatrudnienia.

Porównując stan zatrudnienia z rokiem ubiegłym, podkreślić należy kilka zjawisk:

- wzrost zatrudnienia wśród badanych przedsiębiorstw o 7%,
- spadek zatrudnienia w sektorze publicznym o 0,7% wobec wzrostu w sektorze prywatnym o 14%,
- spadek zatrudnienia w przedsiębiorstwach dużych (o 0,5%) wobec wzrostu w przedsiębiorstwach małych (o 29%) i średnich (o 14%, w przypadku firm średnich wzrost notowano także w roku 2009),
- wyraźny wzrost zatrudnienia w grupie zawodowej 5 – pracownicy usług osobistych i sprzedawcy o 21%, bilansujący niekorzystną sytuację tej grupy w roku 2009 (wówczas zatrudnienie w tej grupie spadło o 20%),
- związany z powyższym wzrost wielkości zatrudnienia w sekcji G o 37%, jednak sekcją notującą najlepszą koniunkturę była sekcja N, gdzie nastąpił wzrost o 43%,
- dalsze pogarszanie się sytuacji w sektorze K, gdzie drugi rok z rzędu odnotowano spadek wielkości zatrudnienia (w roku 2010 o 8%).

Badanie popytu na pracę prowadzone przez Główny Urząd Statystyczny wskazuje, że na koniec IV kwartału 2010 roku opolskie firmy dysponowały 1 775 wolnymi miejscami pracy, co stanowi 141% stanu z roku ubiegłego. Zdecydowana większość z nich pochodziła z firm ulokowanych w sektorze prywatnym – 84% i przedsiębiorstw dużych (43% wszystkich wolnych miejsc pracy). Ogólnie w województwie opolskim najwięcej wolnych wakatów przeznaczonych było dla osób dysponujących zawodami mieszczącymi się w grupie wielkiej 7, a więc dla robotników przemysłowych i rzemieślników – 50% wszystkich wolnych

stanowisk. Warto jednak zauważyć, że w przypadku firm dużych wolne miejsca pracy w znacznym stopniu dotyczą specjalistów, podczas gdy w firmach małych i średnich przede wszystkim 7 i 5 grupy zawodowej.

Tabela 5. Wolne miejsca pracy według zawodów, sektorów i wielkości jednostek – stan na koniec IV kwartału 2010 roku

Wyszczególnienie	Sektor			Jednostki według wielkości			
	publiczny	prywatny	razem	duże	średnie	małe	razem
	291	1484	1775	766	352	657	1775
1. PRZEDSTAWICIELE WŁADZ PUBLICZNYCH, WYŻSI URZĘDNIICY I KIEROWNICY	19	10	29	23	6	-	29
2. SPECJALIŚCI	108	66	174	157	6	11	174
3. TECHNICY I INNY ŚREDNI PERSONEL	53	48	101	86	15	-	101
4. PRACOWNICY BIUROWI	22	93	115	59	20	36	115
5. PRACOWNICY USŁUG OSOBISTYCH I SPRZEDAWCY	9	198	207	6	35	166	207
6. ROLNICY, OGRODNICY, LEŚNICY I RYBACY	1	6	7	1	-	6	7
7. ROBOTNICY PRZEMYSŁOWI I RZEMIEŚLNICY	18	872	890	288	224	378	890
8. OPERATORZY I MONTERZY MASZYN I URZĄDZEŃ	42	146	188	110	18	60	188
9. PRACOWNICY PRZY PRACACH PROSTYCH	19	45	64	36	28	-	64

Za firmy duże uznaje się przedsiębiorstwa zatrudniające 50 i więcej pracowników, średnie 10-49, małe 1-9

Sektor publiczny dysponował największą liczbą wolnych miejsc pracy dla specjalistów (37%) przy czym warto podkreślić, że sektor ten zdominowany jest właśnie przez tę grupę zawodów. W sektorze prywatnym najwięcej wolnych stanowisk przeznaczonych było dla robotników przemysłowych i rzemieślników – 59%. Podobnie jak w przypadku firm pochodzących z sektora publicznego, tak i w prywatnym większość wolnych miejsc pracy pochodzi z grupy zawodowej, na której oparte jest zatrudnienie.

Dalsza analiza sytuacji gospodarczej na opolskim rynku pracy z uwzględnieniem wolnych miejsc pracy wskazuje, że w województwie najwięcej wakatów w końcu 2010 roku pozostało w sekcji C - przetwórstwo przemysłowe, obejmując 54% z nich. Jest to sytuacja diametralnie różna od notowanej w roku 2009, kiedy to czołowym sektorem był sektor G (handel), gdzie odnotowano 27% wszystkich wolnych miejsc pracy. W roku 2010 sektor prywatny miał największe problemy z uzupełnieniem wakatów w sekcji C (58% wszystkich wolnych miejsc pracy w sektorze) oraz G – handlu, gdzie wolne miejsca pracy stanowiły 15% w całym sektorze prywatnym.

W tym samym czasie sektor publiczny posiadał najwięcej wolnych miejsc pracy w sektorze O, a więc administracji - 35% wszystkich wolnych wakatów w sektorze. Tak więc sekcja generująca największe zatrudnienie w sektorze (edukacja) nie dysponowała największą liczbą wolnych stanowisk (7% nie obsadzonych stanowisk w sektorze publicznym) i jest to sytuacja podobna do ubiegłorocznej.

Rozpatrując wolne miejsca pracy w przekroju wielkościowej struktury podmiotów gospodarczych wspomnieć należy, że najwięcej (43%) pozostawało w obrębie jednostek dużych, mających kłopoty z obsadzeniem stanowisk zwłaszcza w sekcji C (53% wolnych miejsc w jednostkach dużych).

Tabela 6. Wolne miejsca pracy wg sekcji PKD – sta na koniec IV kwartału 2010 roku

Wyszczególnienie	Sektor			Jednostki według wielkości			
	publiczny	prywatny	razem	duże	średnie	małe	razem
	291	1484	1775	766	352	657	1775
ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO (A)	2	24	26	1	19	6	26
GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE (B)	-	-	0	-	-	-	0
PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE (C)	92	858	950	405	132	413	950
WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO URZĄDZEŃ KLIMATYZACYJNYCH (D)	-	3	3	3	-	-	3
DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z	16	1	17	6	8	3	17

REKULTYWACJĄ (E)							
BUDOWNICTWO (F)	-	159	159	26	84	49	159
HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE (G)	-	217	217	62	31	124	217
TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA (H)	1	103	104	62	12	30	104
DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI (I)	1	29	30	-	9	21	30
INFORMACJA I KOMUNIKACJA (J)	-	11	11	-	1	10	11
DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA (K)	1	20	21	20	1	-	21
DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI (L)	4	9	13	8	5	-	13
DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA (M)	6	7	13	10	3	-	13
DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA (N)	-	30	30	30	-	-	30
ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA; OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE (O)	101	-	101	88	12	1	101
EDUKACJA (P)	20	-	20	8	12	-	20
OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA (Q)	34	13	47	35	12	-	47
DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ (R)	13	-	13	2	11	-	13
POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA (S)	-	-	0	-	-	-	0

Za firmy duże uznaje się przedsiębiorstwa zatrudniające 50 i więcej pracowników, średnie 10-49, małe 1-9

Jak wynika z badań GUS, polskie firmy utworzyły w ciągu 2010 roku 14 069 miejsc pracy, o 3 235 więcej niż w roku ubiegłym. Zdecydowana większość z nich, bo aż 86% wygenerowana została w sektorze prywatnym, reszta (14%) w sektorze publicznym. Najwięcej miejsc pracy utworzonych zostało przez firmy najmniejsze, w sumie 41% wszystkich nowych miejsc pracy.

Sekcją gospodarki wytwarzającą największą ilość nowych miejsc zatrudnienia okazała się sekcja C – przetwórstwo przemysłowe, kreując 28% wszystkich stanowisk. Jest to wyraźna zmiana na tle roku ubiegłego, kiedy to udział tej sekcji wynosił 21%, analogicznie jak sekcji F, która w roku 2010 obniżyła swój udział o 7pp. Natomiast w sektorze publicznym

dominującą rolę odegrała administracja (sekcja O) oraz edukacja (sekcja P), w których powstało w sumie blisko 3/4 wszystkich nowych miejsc pracy w sektorze publicznym.

Tabela 7. Nowo utworzone miejsca pracy – stan na koniec IV kwartału 2010 roku

Wyszczególnienie	Sektor			Jednostki według wielkości			
	publiczny	prywatny	razem	duże	średnie	małe	razem
	1973	12096	14069	3608	4642	5819	14069
ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO (A)	11	185	196	13	124	59	196
GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE (B)	-	44	44	17	20	7	44
PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE (C)	13	3921	3934	1726	1107	1101	3934
WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO URZĄDZEŃ KLIMATYZACYJNYCH (D)	42	24	66	52	4	10	66
DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ (E)	77	68	145	47	38	60	145
BUDOWNICTWO (F)	-	1994	1994	259	475	1260	1994
HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE (G)	-	3149	3149	327	1521	1301	3149
TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA (H)	4	469	473	126	108	239	473
DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI (I)	16	405	421	4	68	349	421
INFORMACJA I KOMUNIKACJA (J)	3	71	74	8	8	58	74
DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA (K)	3	72	75	41	9	25	75
DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI (L)	21	64	85	21	25	39	85
DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA (M)	52	270	322	56	77	189	322
DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA (N)	2	1012	1014	84	137	793	1014
ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA; OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE (O)	751	-	751	454	295	2	751

EDUKACJA (P)	686	50	736	224	430	82	736
OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA (Q)	180	158	338	134	108	96	338
DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ (R)	112	32	144	15	82	47	144
POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA (S)	-	108	108	-	6	102	108

Za firmy duże uznaje się przedsiębiorstwa zatrudniające 50 i więcej pracowników, średnie 10-49, małe 1-9

Wielkość firmy ma istotne znaczenie przy generowaniu nowych miejsc pracy. Przedsiębiorstwa duże najczęściej tworzą nowe stanowiska w sekcji C - przetwórstwo przemysłowe (48%), a więc w tej, na której oparte jest zatrudnienie jako takie. Firmy średnie najwięcej nowych wakatów utworzyły generalnie w handlu (sekcja G) – 33%, podobnie jak i firmy najmniejsze (22%), w których uwidocznili się także wysoki udział sekcji F – budownictwo (22%).

Na podstawie badań popytu na pracę prowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny można powiedzieć, że:

- W województwie opolskim na koniec 2010 roku zatrudnionych było łącznie 231 230 osób, o blisko 18,5 tys. więcej niż w roku 2009. Zatrudnienie koncentrowało się w sekcji C gospodarki – przetwórstwo przemysłowe, w przedsiębiorstwach zatrudniających 50 i więcej osób oraz w grupie zawodów 2 (specjaliści).
- Łącznie wolnych miejsc pracy, a więc wakatów nie obsadzonych przez pracowników na koniec 2010 roku było 1 775, o 41% więcej niż w roku 2009. Najwięcej z nich występowało w sektorze prywatnym. Miejsca pracy przeznaczone były dla przedstawicieli 7 grupy zawodów – robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, a tym samym sekcji C gospodarki (przetwórstwo przemysłowe). Nie obsadzone stanowiska charakterystyczne były przede wszystkim dla firm dużych, zatrudniających 50 i więcej osób.
- Całkowita liczba nowo utworzonych miejsc pracy na koniec roku 2010 w województwie opolskim wyniosła 14 069, o ponad 3 tys. więcej niż rok wcześniej.

Najwięcej wygenerowano ich w sektorze prywatnym w sekcji C. Największą liczbę nowych miejsc pracy utworzyły firmy najmniejsze, co wskazuje na ich dynamiczny rozwój.

WNIOSKI

Analiza trendów obserwowanych od kilku lat skłania do następujących prognoz:

- pomimo w założeniach prognostycznego charakteru niniejszej części Rankingu zawodów, dane analizowane w jego ramach mają charakter historyczny i nie dostarczają wiedzy stricte prognostycznej – nawet informacje o planowanej liczbie absolwentów są przedstawiane już po ich wyjściu ze szkół,
- z zaprezentowanych w powyższym rankingu informacji rysuje się pozytywna zmiana w zakresie rynku pracy i edukacji, polegająca na poprawie części danych statystycznych w kontekście zatrudnienia, sygnalizujących stopniowe wychodzenie gospodarki z kryzysu, odczuwalnego zwłaszcza w roku 2009,
- wg dostępnych informacji, w roku 2010 mieliśmy do czynienia nie tylko ze spadkiem wielkości rejestrowanego bezrobocia, ale również z poprawą podstawowych wskaźników gospodarczych ogłaszanych przez GUS, a tym samym ze wzrostem zatrudnienia; wzrost ten potwierdzają również wyniki badania popytu na pracę Z-05, które pokazały, że liczba zatrudnionych w regionalnych przedsiębiorstwach wzrosła o 7%, przy czym wzrost ten został wygenerowany jedynie przez sektor prywatny,
- oprócz tego wzrosła liczba wolnych miejsc pracy, co pośrednio może być sygnałem do spowodowanego wzrostem zatrudnienia spadku liczby osób, które na rynku pracy dysponują poszukiwanymi kwalifikacjami; z drugiej strony wyraźny wzrost odnotowano po stronie nowo utworzonych miejsc pracy, który to wskaźnik można traktować jako jeden z „papierków lakmusowych” sytuacji na rynku pracy,
- pozytywne zmiany objęły przede wszystkim sektor prywatny oraz firmy małe, natomiast w obrębie grup zawodowych: specjalistów (najwięcej zatrudnionych, choć należy przy tym zastrzec, że duży wpływ na ten stan rzeczy ma sektor publiczny) oraz robotników przemysłowych i rzemieślników, na tle roku 2009 wyraźna poprawa w grupie pracowników usług osobistych i sprzedawców,

- po stronie systemu edukacji, daje się zaobserwować pozytywna tendencja polegająca na obniżaniu się liczby absolwentów w zawodach tradycyjnie już mocno nadwyżkowych i dotyczy to zarówno edukacji na poziomie wyższym (ekonomiści, politolodzy, socjolodzy, absolwenci zarządzania i administracji), jak i ponadgimnazjalnym (sprzedawcy, technicy mechanicy, technicy ekonomiści),
- utrzyma się jeszcze przez jakiś czas nadwyżkowy charakter bezrobocia rozpatrywanego wg zawodów, chociaż wciąż znaczenia nabierać będzie system szkoleń i przekwalifikowań, zwłaszcza w kontekście środków z EFS i kierunków finansowania,
- problem bezrobocia absolwentów – z uwagi na wygasanie roczników wyżu demograficznego oraz duży popyt na pracę przy niewystarczającej podaży – nie powinien być odczuwalny, zwłaszcza przy istnieniu instrumentów aktywizacji tej grupy (ich wadą jest jednak niska atrakcyjność finansowa) oraz po wyjściu gospodarki z kryzysu,
- rozkład powstawania nowych miejsc pracy i pojawiania się wolnych miejsc sugeruje, iż praca dostępna jest przede wszystkim dla osób posiadających zawód, z wykształceniem zasadniczym i wyższym, lokująca się w branży przetwórstwa przemysłowego, handlu, budownictwa i – w przypadku wykształcenia wyższego – administracji i edukacji. Wciąż osobnym problemem jest jednak jakość ofert zatrudnienia w kontekście proponowanych warunków pracy i płacy, zwłaszcza że w migracyjnym regionie opolskim warunki te są często odnoszone do warunków w Europie Zachodniej.